

Praha 14.10.2003

59

Ekonomické výsledky nemocnic rezortu zdravotnictví k 30.6.2003

Soubor zpravodajských jednotek zahrnoval k 30.6.2003 celkem 182 nemocnic. Změny v počtu zpracovaných nemocnic ovlivnilo: nedodání údajů, změna zřizovatele, ukončení činnosti nebo naopak zařazení nových zařízení.

Od 1.1.2003 došlo k úpravě v členění nemocnic podle zřizovatelů. V souvislosti se zrušením okresních úřadů přestala existovat kategorie okresních nemocnic. U většiny těchto zařízení se stal novým zřizovatelem krajský úřad, a tak bývalé okresní nemocnice rozšířily dosavadní skupinu krajských nemocnic.

1. Náklady, výnosy, hospodářský výsledek

K **30.6.2003** dosáhly nemocnice rezortu zdravotnictví těchto hodnot (v mil. Kč):

Nemocnice	Počet	Náklady	Výnosy	Hospodářský výsledek
Přímo řízené MZ	19	17 921	17 686	-235
Krajské	82	16 517	15 598	-919
Obecní a městské	29	2 584	2 491	-93
Soukromé a církevní	52	2 289	2 383	94
Celkem	182	39 310	38 158	-1 152

V porovnání se stejným obdobím minulého roku vzrostly náklady o 2,6 mld. Kč (tj. o 7,2 %), výnosy se zvýšily o 1,7 mld. Kč (= 4,8 %). Růst nákladů nebyl doprovázen obdobným vývojem výnosů, což se projevilo v celkově vysokém záporném hospodářském výsledku. Nižší vykázaná hodnota výnosů mohla být způsobena opožděným vyúčtováním úhrad ze strany zdravotních pojišťoven.

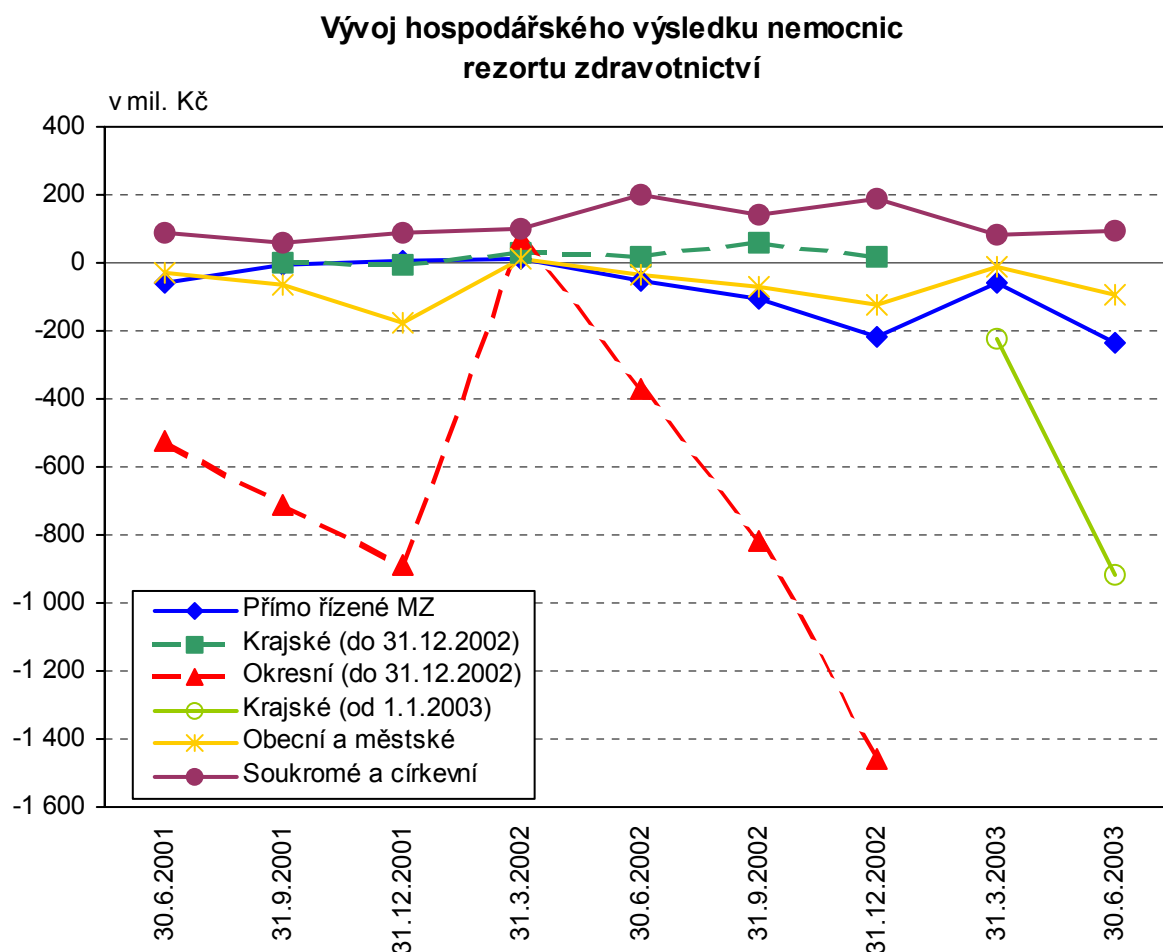
Z hlediska zřizovatelů nemocnic nejvyšší ztrátu vykazaly krajské nemocnice, podílející se na celkovém propadu téměř 80 %. I další dvě kategorie nemocnic se potýkaly s nepříznivou finanční situací. Skupina soukromých a církevních nemocnic si i nadále udržela kladný hospodářský výsledek.

Jaké nastaly změny v počtech subjektů s vykázaným kladným či záporným výsledkem hospodaření ukazuje následující tabulka:

Nemocnice s hospodářským výsledkem	Počet nemocnic			Podíl na celkovém počtu v %		
	1.pololetí 2001	1.pololetí 2002	1.pololetí 2003	1.pololetí 2001	1.pololetí 2002	1.pololetí 2003
kladným	90	104	77	49,2	55,6	42,3
záporným	93	83	105	50,8	44,4	57,7
v tom:						
do -10 mil. Kč	64	54	61	35,0	28,9	33,5
-10,1 až -50 mil. Kč	26	26	39	14,2	13,9	21,4
více než -50 mil. Kč	3	3	5	1,6	1,6	2,8
Celkem	183	187	182	100,0	100,0	100,0

Stávající finanční problémy nemocnic se projevily v nárůstu počtu zařízení, u kterých skončilo hospodaření ztrátou.

Vývoj hospodářského výsledku nemocnic za jednotlivé zřizovatele je zachycen v tomto grafu:

Ukazatel hospodářského výsledku se za poslední dvě období u nemocnic různých zřizovatelů vyvíjel nerovnoměrně, velké rozdíly v jednotlivých čtvrtletích byly patrné zejména u bývalých okresních nemocnic.

2. Struktura nákladů

Nemocnice rezortu zdravotnictví měly k **30.6.2003** tyto hodnoty v oblasti nákladů (v mil Kč):

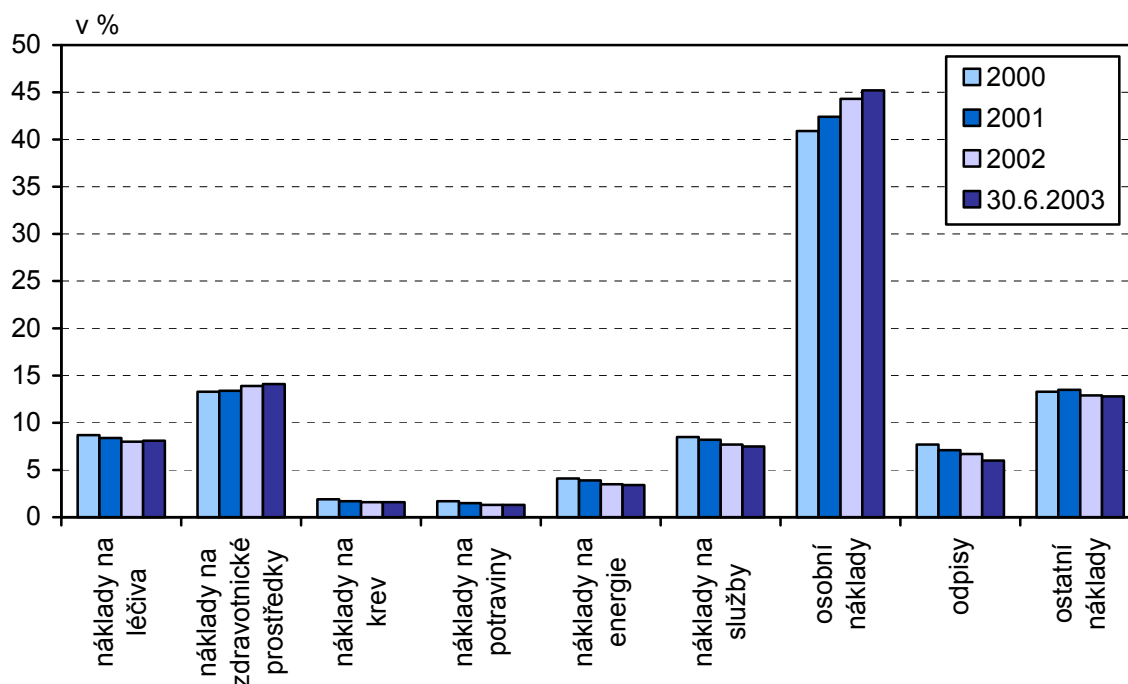
Nemocnice	Náklady celkem	Náklady na								
		Léčiva	Zdravot. prostředky	Krev	Potraviny	Energie	Služby	Osobní náklady	Odpisy	Ostatní náklady ¹⁾
Přímo řízené MZ	17 921	1 849	2 996	297	147	539	1 190	7 074	1 328	2 501
Krajské	16 517	1 075	2 022	280	253	605	1 203	8 279	793	2 007
Obecní a městské	2 584	144	268	27	55	99	224	1 351	150	266
Soukromé a církevní	2 288	128	261	18	46	86	334	1 100	71	244
Celkem	39 310	3 196	5 547	622	501	1 329	2 951	17 804	2 342	5 018

¹⁾ Ostatní náklady – představují další zbývající náklady, které nejsou uvedeny ve sledovaných kategoriích nákladů, tj. účtová skupina 53 a 59 – daně a poplatky, účtová skupina 54 – ostatní náklady a dále spotřebované nákupy neobsažené v jednotlivých položkách nákladů.

Jak již bylo zmíněno v první části této informace, celkové náklady nemocnic rezortu zdravotnictví se zvýšily o 2,6 mld. Kč oproti 1. pololetí 2002. Z jednotlivých položek nákladů nejvíce vzrostly náklady osobní (o 11,6 %) a ostatní¹⁾ (o 10,3 %). Naopak náklady na energii a odpisy se snížily. Pokles odpisů souvisel s převodem majetku některých bývalých nemocnic do správy krajských úřadů od 1.1.2003.

Vývoj podílu jednotlivých nákladových položek od roku 2000 do 30.6.2003 ukazuje následující graf:

Vývoj podílu jednotlivých nákladových položek nemocnic rezortu zdravotnictví

Za sledovaná období se postupně zvyšoval podíl osobních nákladů (v důsledku růstu platových tarifů) a nákladů na zdravotnické prostředky. Zbývající druhy nákladových položek si udržely stejnou nebo klesající úroveň.

3. Nákladová rentabilita

Efektivitu nemocnic lze hodnotit pomocí ukazatele nákladové rentability (poměr hospodářského výsledku k nákladům). Stav tohoto ukazatele k **30.6.2003** je v této tabulce:

Nemocnice	Nákladová rentabilita v %
Přímo řízené MZ	-1,3
Krajské	-5,6
Obecní a městské	-3,6
Soukromé a církevní	4,1
Celkem	-2,9

Celková nákladová rentabilita se oproti 1.pololetí 2002 zhoršila z -0,7 % na -2,9 %. Zápornou nákladovou rentabilitu mělo 58 % nemocnic. Nejhorší hodnotu vykázaly krajské nemocnice a dále obecní a městské. Vysokou míru nákladové rentability si udržely soukromé a církevní nemocnice.

4. Pohledávky z obchodního styku

Nemocnice rezortu zdravotnictví vykázaly k **30.6.2003** pohledávky **v celkové výši** 10 033 mil. Kč, z toho 3 105 mil. Kč (tj. 31%) činily pohledávky po lhůtě splatnosti. Z hlediska zřizovatelů převážná část pohledávek byla soustředěna v nemocnicích přímo řízených MZ (4 837 mil.Kč = 48,2% všech pohledávek). Následovaly krajské nemocnice, které evidovaly 39,5% celkových pohledávek (3 965 mil. Kč). Úroveň celkových pohledávek zbývajících skupin nemocnic se pohybovala ve výši 603 mil. Kč u obecních a městských nemocnic a 629 mil. Kč u soukromých a církevních nemocnic.

Podíl **pohledávek po splatnosti** u nemocnic všech zřizovatelů činil kolem 30%. Skoro 50% (1 524 mil. Kč) pohledávek po lhůtě splatnosti se nacházelo u nemocnic přímo řízených MZ, nesplacené pohledávky krajských nemocnic představovaly téměř 40% (1 198 mil. Kč) pohledávek po splatnosti. Zbývající část nesplacených pohledávek připadla na nemocnice obecní a městské s hodnotou 190 mil. Kč, resp. 193 mil. Kč na nemocnice soukromé a církevní.

Vývoj pohledávek z obchodního styku zachycuje tato tabulka (v mil. Kč):

Pohledávky z obchodního styku	k 30.6.2002		k 31.12.2002		k 30.6.2003	
	mil. Kč	podíl v %	mil. Kč	podíl v %	mil. Kč	podíl v %
celkem	8 936	x	8 423	x	10 033	x
celkem po splatnosti	2 141	100,0	2 436	100,0	3 105	100,0
do 30 dnů	1 048	48,9	1 427	58,6	2 064	66,5
31 - 90 dnů	203	9,5	203	8,3	201	6,5
91 - 180 dnů	114	5,3	91	3,7	107	3,4
181 - 360 dnů	127	5,9	77	3,2	90	2,9
nad 360 dnů	649	30,3	638	26,2	643	20,7

Kolísavý vývoj hodnoty pohledávek může souviset s nerovnoměrným doučtováním plateb ze strany ZP. Podle signálů jak ze zdravotnických zařízení, tak i ze strany samotných zdravotních pojišťoven docházelo ke zpoždování plateb, což vedlo ke zvýšení objemu pohledávek v 1.pololetí 2003. Na základě dostupných údajů tvořily pohledávky vůči zdravotním pojišťovnám u nemocnic poskytujících akutní péči přibližně 70% pohledávek po splatnosti.

5. Závazky z obchodního styku

Stav závazků z obchodního styku k **30.6.2003** z hlediska zřizovatelů byl následující (v mil. Kč):

Nemocnice	k 30.6.2003	
	celkem	po splat.
Přímo řízené MZ	5 332	2 375
Krajské	5 252	3 461
Obecní a městské	656	340
Soukromé a církevní	786	346
Celkem	12 026	6 522

Vysoký podíl závazků po splatnosti na celkových závazcích jednotlivých kategorií nemocnic negativně ovlivňuje finanční situaci těchto zařízení. U krajských nemocnic tvořily nesplacené závazky 66% závazků, u obecních a městských nemocnic to bylo 52%.

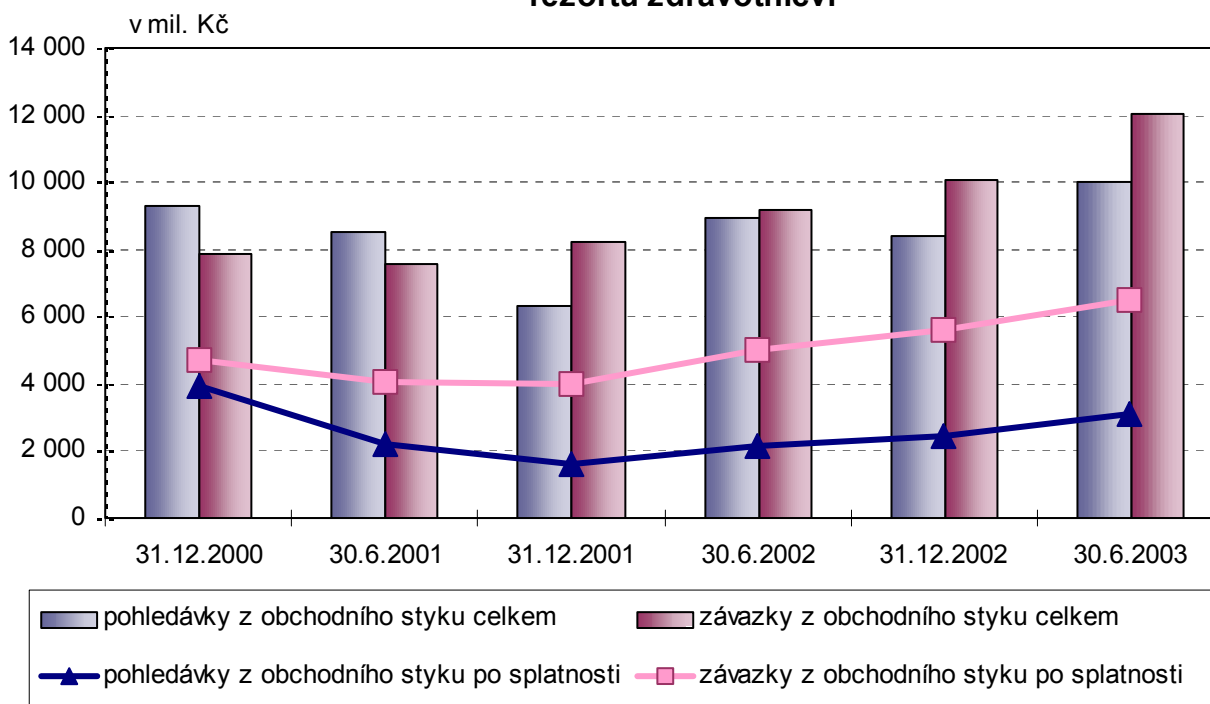
Vývoj závazků z obchodního styku probíhal takto (v mil. Kč):

Závazky z obchodního styku	k 30.6.2002		k 31.12.2002		k 30.6.2003	
	mil. Kč	podíl v %	mil. Kč	podíl v %	mil. Kč	podíl v %
celkem	9 170	x	10 058	x	12 026	x
celkem po splatnosti	5 014	100,0	5 599	100,0	6 522	100,0
do 30 dnů	1 452	29,0	1 333	23,8	1 464	22,4
31 - 90 dnů	1 714	34,2	1 754	31,3	1 853	28,4
91 - 180 dnů	1 191	23,8	1 432	25,6	1 646	25,2
181 - 360 dnů	448	8,9	800	14,3	1 081	16,6
nad 360 dnů	209	4,2	280	5,0	478	7,3

Celkový objem závazků se vždy ke sledovanému období zvyšoval, ke konci roku 2002 narostl zhruba o 10% oproti pololetí 2002, k 30.6.2003 se přírůstek zdvojnásobil ve srovnání s 31.12.2002. Stejnou tendenci vykázaly i závazky po splatnosti. Podíl nesplacených závazků na celkových závazcích dosahoval 55%.

Vzájemný vztah pohledávek a závazků je vyjádřen v grafu:

Vývoj pohledávek a závazků z obchodního styku nemocnic rezortu zdravotnicví

Kladné saldo bilance pohledávek a závazků se postupně změnilo na opačný poměr. Závazky po splatnosti dlouhodobě převyšují pohledávky po lhůtě splatnosti, rozdíl mezi oběma ukazateli se stále zvyšuje a nepříznivě tak působí na platební schopnost nemocnic.

6. Nesplacený bankovní úvěr a leasing

Při posuzování velikosti závazků zdravotnických zařízení nelze opomenout i úvěrovou zatíženost nemocnic, která měla za poslední tři sledovaná období tento průběh (v mil. Kč):

Stav k:	Nesplacený úvěr			Nesplacený leasing
	celkem	bankovní	jiný	
30.6.2002	2 077	1 719	358	282
31.12.2002	2 111	1 701	411	258
30.6.2003	1 977	1 661	316	209

Nesplacené úvěry a výše nesplaceného leasingu nevykazují příliš velké výkyvy. Na celkové částce nesplacených úvěrů se ze 70% podílely nemocnice přímo řízené MZ, které čerpaly převážně bankovní úvěr. Nejvyšší hodnotu nesplaceného leasingu vykazovaly nemocnice soukromé a církevní.

Vypracovala: Ing. Zdeňka Nováková